

При інноваційній спрямованості закладу професійної освіти педагогічний колектив створює затребувані ринком праці інтелектуальні продукти, які надають закладу додаткової цінності з погляду розвитку регіону й держави.

З цього погляду інноваційний менеджмент ЗПО набуває інституційного значення. Критичними є наявність таких ознак, як

- структурна оформленість інноваційної сфери;
- налагоджена система управління інноваціями;
- наявність у колективі спеціалістів із відповідною підготовкою, наділених повноваженнями приймати рішення та нести відповідальність за результати інноваційної діяльності.

Інноваційна діяльність ЗПО – це постійний пошук нових ідей, індивідуальна та колективна робота над інтелектуальними продуктами. Здійснення інновацій можливе за умови трансформації взаємодій у педагогічному колективі. Очевидно, що директивні методи керування тут неефективні. Натомість, гнучкість внутрішніх організаційних структур і відкритість ініціативам дозволяють створити у закладі освіти середовище, сприятливе для вільного вираження нових ідей і реалізації інноваційної діяльності.

Список літератури

1. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г.О. Сиротенко. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 124 с.

2. Литвин Л. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження [Електронний ресурс] / Л. Литвин, Р. Горбатюк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 108-115. – Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13lmtov.pdf>.

3. Шукалюк Г. П. Готовність педагогів ПТНЗ до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів // Методичний вісник: Інформаційно-методичний збірник. Рівне: НМЦ ПТО, 2018. – № 1. – С.22–25.

УДК 378.147

Ілійчук Л. В.

к. п. н., доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової освіти,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

РОЗВИТОК «SOFT SKILLS» ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується трансформаційними процесами у всіх сферах суспільного життя та економіки, значними змінами на

ринку праці, новими вимогами до професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти, які повинні отримати не тільки вузькоспеціалізовані професійні навички («hard skills»), а й універсальні навички («soft skills»), що сприятимуть професійному розвитку та успішній кар'єрі у будь-якій сфері діяльності. Як наслідок, впродовж останніх років у різних країнах світу активно проводяться освітні реформи, розробляються міжнародні й державні програми з розвитку м'яких навичок у здобувачів вищої освіти, відбувається включення «soft skills» у освітні програми підготовки бакалаврів та магістрів. Такі кроки відображають вимоги національних ринків праці, які у XXI столітті окреслені радикальними змінами, спричиненими інформаційними процесами в економіці й суспільстві.

Ключовим трендом сучасної освіти є зміна рольових позицій вчителя. Нова українська школа потребує вчителя, здатного швидко опановувати сучасні методики і технології навчання, адаптовувати їх до потреб освітнього середовища, упроваджувати власні інноваційні розробки, організовувати освітній процес на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів. Відтак, в умовах активного пошуку новітніх освітніх моделей, формується оновлений образ вчителя початкової школи: консультанта, тьютора, порадирика, новатора, дослідника, фасилітатора, який володіє певним комплексом «hard skills» і «soft skills», необхідних для здійснення ефективної педагогічної діяльності [1, с. 175].

Означене актуалізує надважливе завдання професійної підготовки майбутніх вчителів – формування компетентних фахівців із розвиненим комплексом «soft skills», здатних знаходити рішення у будь-яких професійних та життєвих ситуаціях. На сьогодні цю проблему досліджують О. Абашкіна, О. Біляковська, Є. Гайдученко, О. Глазунова, Т. Волошина, В. Давидова, Н. Длугунович, Н. Жадько, К. Коваль, А. Марушев, А. Мірошніченко, С. Наход, Ю. Портланд, А. Тютюнник, Л. Фамілярська, О. Чуланова, М. Чуркіна та ін.

На підставі аналізу праць науковців виокремлено такі структурні компоненти комплексу «soft skills» майбутніх учителів [1, с. 180; 2, с. 132]:

– соціально-комунікативний компонент – визначає здатність вчителя ефективно взаємодіяти з оточенням, впливати на інших людей на вербальному, невербальному і паралінгвістичному рівнях, здійснювати ефективне спілкування й комунікативну діяльність в умовах педагогічної взаємодії;

– емоційний компонент – характеризує здатність вчителя гнучко керувати й управляти емоційними реакціями, здійснювати оптимальну координацію між власним станом та цілеспрямованою поведінкою, реагувати адекватно на різноманітні педагогічні ситуації, керувати емоціями для ефективної

міжособистісної взаємодії учасників освітнього процесу;

– когнітивний компонент – визначає здатність вчителя до пошукової і дослідницької діяльності, критичного мислення і оцінювання результатів своєї професійної діяльності, постійного творчого пошуку у вирішенні професійних завдань, нестандартного розв'язання проблемних ситуацій;

– прогностичний компонент – окреслює здатність вчителя визначати можливі варіанти розвитку подій чи явищ в освітньому середовищі, попередньо оцінювати ситуацію та приймати випереджальні оперативні рішення, орієнтуватися у складних педагогічних ситуаціях;

– управлінський компонент – характеризує здатність вчителя позитивно мислити, актуалізувати і реалізувати особистісний потенціал, ініціативність, прагнення до досягнень, саморозвитку і вдосконалення;

– акмеологічний компонент – окреслює здатність вчителя до самовираження і самореалізації у професійній діяльності, визначається такими особистісними якостями, як цілепокладання, ініціативність, інтенсивна включеність у діяльність, орієнтація на саморозвиток і самовдосконалення;

– інноваційний компонент – визначає потенційну можливість вчителя відтворювати і творчо змінювати напрями й результати професійної діяльності, конструювати креативне освітнє середовище, запроваджувати інноваційні методи і технології навчання, продукувати нестандартні способи розв'язання педагогічних ситуацій, критично оцінювати результати професійної діяльності для подальшої корекції і розроблення нових креативних способів дій.

Отже, процеси глобалізації і перехід людства до інформаційного суспільства є рушійними силами змін на ринку праці, який потребує вчителів-професіоналів із розвиненими «soft skills». Саме ці навички дозволяють досягти успіху у професійній діяльності, реалізувати свій потенціал у професійному конкурентному середовищі. Комплекс «soft skills» є універсальним і значущим незалежно від професії та галузі, в якій працює людина.

Список літератури

1. Біляковська О. О. «Soft skills» як необхідна складова якісної професійної підготовки майбутнього вчителя. *Prace naukowe Uniwersytet humanistyczno-przyrodniczy J. Długoszawa w Częstochowie. Rocznik polsko-ukrainski*. 2018. Т. XX. S. 175–186.

2. Наход С. А. Значущість «Soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи*. 2018. № 63. С. 131–135.